

2.2.1.4 HUIZEN

*“Dit is de poort die leidt naar de Heer,
hier gaan de rechtvaardigen binnen”
Bijbel (Oud Testament), Psalm 118:20*

INDELING

Persoonlijke grenzen liggen ook aan de basis van de indeling van huizen. In deze eigen ruimten die de mens zich voorbehoudt tegenover de (onveilige) wereld eromheen, kan men onderscheiden tussen:

- de ‘kern’: de woonkamer, eetkamer, inkomhal;
- het ‘gebied’: de rest van het huis;
- de ‘omgeving’: de tuin.

Zelfs wanneer in moderne interieurs de muren tussen de ruimten (salon, eetkamer, zelfs keuken) worden weggehaald, zijn er dan ook doorgaans toch nog denkbeeldige ‘psychologische grenzen’ voorzien (zoals een meubel met legplankje of een klein muurtje).¹

DEUREN

De grens tussen huis (= intimiteit, ‘inwendigheid’) en buitenwereld wordt gevormd door de deur.

In het oude Egypte fungeerde in graftomben een zgn. ‘schijndeur’ als drempel tussen de wereld van de levenden en die van de doden. Daarlangs kon de geest van de dode binnen- en buitengaan en offergaven van de familie, in ontvangst nemen.

Poorten zijn een soort deuren².

Eén van de befaamdste deuren voorgesteld als symbolische grens is een poort uit de wereldliteratuur, in Dante Alighieri’s *Inferno* (*De Hel*) uit *De Goddelijke Komedie*.

Daarboven staat geschreven in donkere kleuren:

*“Per me si va nella città dolente;
Per me si va nell’ eterno dolore;
Per me si va tra la perduta gente.
Giustizia mosse il mio alto Fattore;
Fecemi la divina Potestate,
La somma Sapienza e il primo Amore.
Dinanzi a me non fur cose create,*

¹ *Passe-Partout*, Editie Leuven, 4 november 2009.

² “Poorten zijn de doorgang in een muur of andere omheining, in beginsel van betrekkelijk aanzienlijke afmetingen, al of niet met deuren of hekken af te sluiten, vaak van boven boogvormig of gewelfd [...]”: Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal, Utrecht-Antwerpen, 1999¹³, 2, 2622. Zie ook: Is this the world’s greatest gate? The Gate Appreciation Society thinks so, in: *The Guardian*, 17 april 2023.

Se non eterne, ed io eterno duro: Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate".³

Maar deuren die open en dicht kunnen tonen juist ook aan hoe scheiden en verbinden één en hetzelfde zijn: de deur vormt een grens, die de deur (wanneer geopend) weer kan verwijderen. De deur is de 'sleutel-grens' tussen vreemd en vertrouwd, profaan en heilig.

DREMPELS (DORPELS)

Een deur wordt vaak geaccentueerd door een drempel ('limen' in het Latijn): die duidt aan dat we een bijzondere ruimte betreden of verlaten. 'Liminaliteit' spruit voort uit zeer fundamentele menselijke ervaringen (zie bijv.: 'drempelvrees').⁴

RAMEN

Men kan ook de huisgrens 'oplossen' langs de ramen (althans toch volgens Bernard Dewulf): *"Wijd open ramen vormen een niemandsland tussen binnen en buiten. Een grensovergang zonder grens. Ergens in een wijd open raam is er geen binnen of buiten meer. Buiten en binnen lossen in elkaar op"*.⁵

³ *Doorheen mij betreedt men de stad der smarten; doorheen mij gaat men naar de verlorenen. Gerechtigheid bewoog mijn Schepper; geschapen heeft mij de eeuwige almacht van God, de hoogste Wijsheid en Eerste Liefde. want vóór mij was geen enkel ding geschapen voor eeuwig en eeuwig zal ik duren; jij, die hier binnenkomt, laat alle hoop varen*". D. Alighieri, *Divina Commedia*, 3 dln., 1307-1321. *Inferno*, 3e gezang, vers 1-10 (vertaling door Frederica Bremer, in: D. Alighieri, *De Goddelijke Komedie. De Hel*, Haarlem, 1950, 52).

⁴ L. Van der Kerken, Wachtend voor de deur, in: *De Standaard*, 10 december 1988. "Het fenomeen grens is eigen aan de mens. Of een cultuur stagneert of vordert en zich vernieuwt kan deels afgeleid worden aan de graad van en de manier waarop ze met 'de drempel' omgaat": M. Dujardin, *De drempel als teken van rituele bescherming*, in: *Bhutan: architectuur als ruimtelijk denken*, in: M. Anseeuw (sam.), *Grenzen*: 22 02 1999, 12 11 1999, Gent-Breda, 2000, 107. Overigens vinden we in 'limologie' het Latijnse 'limen' dat zowel 'drempel' als 'toegang', 'deur' betekent; de term 'liminalité' of 'liminarité' werd door Arnold Van Gennep geboetseerd in zijn *Rites du Passage* uit 1909 om de tweede, onbepaalde fase aan te duiden bij overgangsrituelen, tussen scheiding en re-incorporatie in (opgepikt door de Schotse antropoloog Victor Turner in 1964).

⁵ B. Dewulf in *De Standaard*, *Weekblad*, 11 juli 2020, 28.